

Lovski zakon za divjad, za gozd in za lov

The Hunting Act for Game, Forest and Hunting

Ulrich WOTSCHIKOWSKI *

Izvleček

Wotschikowski, U.: Lovski zakon za divjad, za gozd in za lov. Gozdarski vestnik št. 5-6/1996. V slovenščini.

Avtor razmišlja o lovski zakonodaji z vidika mesta in vloge, ki naj bi jo sodobno lovstvo imelo v prihodnje pri ohranitvi krajine in varstvu narave. Podrobno obravnava organiziranost lovstva v Nemčiji ter kritično presoja strokovno usmerjenost in organiziranost nemškega lovstva.

Ključne besede: Zakon o lovu, organiziranost lovstva, lovstvo, varstvo narave

Synopsis

Wotschikowski, U.: The Hunting Act for Game, Forest and Hunting. Gozdarski vestnik No. 5-6/1996. In Slovene.

The author presents some reflections on the hunting legislation regarding the role and position modern hunting should have in the preserving of landscape and nature conservation in the future. A detailed outline on the organization of hunting in Germany and a critical judgement of professional directions and the organization of the former are given.

Key words: Hunting Act, hunting organization, hunting, nature conservation

UVOD

INTRODUCTION

Za moja razmišljanja o novem lovskem zakonu so značilna predvsem tri vprašanja:

- Kaj zahtevati od lovstva za ohranitev zdravih gozdov?
- Kakšno naj bo lovstvo, da bo bistveno doprineslo k varstvu narave?
- Kako ohraniti lovstvo ob naraščajočem odzivu javnosti?

Odzvati se vabilu in priti v Ljubljano je bilo zame samoumevno, saj smo nemški gozdarji in naravovarstveniki Sloveniji veliko dolžni. Prvič zaradi vašega načina gospodarjenja z gozdovi. To je že dolga leta merilo za trajnostno, naravi prijazno gospodarjenje z gozdom. Vaši čudoviti gozdovi so zapustili vtis mnogim generacijam gozdarjev. Še pred dvajsetimi leti so pri nas zasmehovali zagovornike tako imenovanega sonaravnega gospodarjenja z gozdovi. Danes pa je ta način gospodarjenja uradna usmeritev večine deželnih gozdnih uprav v Zvezni republiki. Ne prikrivam pa, da mnoge gozdarje v Nemčiji danes skrbi, kaj se bo v toku spremenjenih gospodarskih razmer zgodilo s čudovitimi slovenskimi goz-

dovi. Tudi lovstvo lahko odločilno vpliva na gozd – pozitivno, a tudi negativno.

Drugič je Slovenija pomemben primer, kako je tudi v tako imenovanih razvitih deželah mogoče ohraniti velike plenilce, kot so medved, volk in ris. Samo pomislite, kakšne težave imamo danes v Nemčiji, v Avstriji ali v Švici, ko ponovno naseljujemo celo tako nedolžno vrsto kot je ris. V evropski strategiji varstva in ohranitve velikih plenilcev pripada Sloveniji ključna vloga. Pri ohranitvi problematičnih vrst pa ima lovstvo odločilno vlogo. Na to vas želim opomniti kljub vsej skromnosti, ki sem jo kot gost dolžan spoštovati.

STANJE V NEMČIJI

SITUATION IN GERMANY

Nemški lovci so ponosni na nemško lovstvo. To tudi v tujini uživa velik ugled. Mi imamo dejansko veliko divjadi (parkljaste) in dohodki lovške dejavnosti so znatni. Imamo pa tudi s škodami preveč obremenjene gozdove, zlasti z objedanjem, mestoma tudi z lupljenjem. Ta problem, znan že preko sto let, še ni rešen, tako da se moramo vprašati ali odgovornim za to samo manjka volje ali pa je to sistemsko pogojeno.

* U. W., Wildbiologische Gesellschaft München c. V., D, 82488 Ettal

Omenil sem že, da se naše gozdarstvo usmerja k sonaravnemu obravnavanju gozdov. Pri tem smo si na jasnem, da je takšna usmeritev mogoča samo pri nižjih gostotah naseljenosti parkljaste divjadi od onih, znanih iz preteklosti. S posledicami uničujoče škode, ki so jo konec 80-tih let prizadeli viharji, bi imeli veliko manj težav, če bi bilo na velikih površinah starih sestojev zastopano mladje. Toda tega mladja ni bilo zaradi preštevilčne parkljaste divjadi.

Doživljamo vse hujšo kritiko lovstva pri različnih družbenih skupinah – želim poudariti: kritiko nemških oblik lovstva, torej spremljajočih pojavov, ki so sistemsko pogojeni in sovpadajo z zakupnim sistemom.

Lovci v Nemčiji zelo napak razumejo varstvo narave in zato naglo izgubljajo vpliv na politični ravni.

Naši lovci pa so si že dolgo tega zagotovili vsaj priznanje biologov: Kljub gosti poseljenosti je divjadi prej preveč kot premalo ("Simpatično stanje", kakor je temu nekoč rekel profesor gojenja gozdov Burschel) in s to divjadjo upravljajo po načelih trajnosti ob spoštovanju populacijskih struktur, ki so podobne naravnim. A tudi to priznanje se nenehno zmanjšuje. Pod pritiskom redukcij divjadi v zadnjih dveh desetletjih se je izkazalo, da imamo lovski zakon, ki prepušča lovcem nesorazmerno veliko svobodo, medtem ko zanemarljivo divjad. Zato so danes lovne dobe pretirano dolge, divjad izredno plašna, jelenjad je po prostoru zelo neenakomerno razporejena, nesmiselne, trofejnemu lovu prilagojene varstvene dobe otežujejo lov, praksa krmljenja in vabljenja divjadi je pogosto zlorabljana.

NEMŠKI ZAKUPNI SISTEM

GERMAN SYSTEM OF HUNTING LEASING

Če primerjam različne evropske lovske sisteme, ne morem oceniti nemškega sistema za dobrega. Razlog temu je zakupni sistem. Stanje v Nemčiji je naslednje:

- Večina lovišč je takojimenovanih občinskih lovišč (Gemeinschaftsjagdreviere). To pa ne pomeni, da lovci v njih skupaj lovijo. Pač pa pomeni, da večje število posestnikov zemljišč skupaj oblikuje takojimenovano lovsko skupnost, ki svojo pravico do

izvrševanja lova oddaja v zakup. Za to dobi denar – čim manjše je lovišče, toliko več po hektarju. Ta lovišča morajo obsegati najmanj 250 ha, v visokogorjih 500 ha.

- Državna lovišča (Staatliche Jagdreviere) zavzemajo samo okrog desetino površine. Približno tretjino teh lovišč ravno tako oddajajo v zakup, sicer pa jih upravlja jo v lastni režiji, torej z gozdarskim osebjem.

Državna lovišča se nahajajo v glavnem na razsežnih gozdnih območjih in v Alpah.

- Zasebna lastna lovišča (Eigenjagden) pokrivajo samo skromen delež od skupne lovne površine.

V lastnem lovišču je mogoče loviti, če njegova površina pokriva najmanj 80 ha. Lastna lovišča je mogoče oddajati v zakup.

V Nemčiji imamo tako imenovani revirni sistem lova, kar pomeni: pravica loviti divjad je povezana z lastnino zemljišča. Divjad nima lastnika (res nullius), dokler prosto živi. Uplenjena ali poginula (kakor koli pokončana ali živa ujeta – opomba prevajalca) pa pripada lovskemu upravičencu. Pravico loviti divjad je dovoljeno dajati v zakup*. Kritika našega lovstva ni usmerjena proti revirnemu sistemu, temveč proti zakupništvu in njegovim posledicam:

- Lovišča postajajo zaradi delitev vse manjša, ker je na ta način mogoče doseči višjo zakupnino (na enoto površine – op.prev.). Večina lovišč zunaj alpskega območja je danes manjših od 500 ha.

- Zaradi visokih zakupnin imajo lovci, živeči na območju lovišča, vse manj možnosti za lov. Lov v glavnem služi poslovnim interesom in ne uravnoteženju gozda in divjadi.

Majhna lovišča ne morejo zagotavljati enake uspešnosti lova, kakor velika lovišča: divjadi je manj in pogosto je v lovni dobi sploh ni v lovišču. Zato poskušajo zakupniki lovišč te pomanjkljivosti izravnati s pomočjo svojih velikih finančnih sredstev:

- dvigajo gostoto naseljenosti divjadi s prenizkim odstrelom netrofejne divjadi (samic in mladičev – op.prev.),

- navezujejo divjad na svoje lovišče s krmljenjem in izboljševanjem pasišč,

- s polaganjem hrane privabljajo divjad pred puško tudi ponoči,

- prepuščajo divjadi vse manj mirnih oko-

lišev, kamor bi se lahko zatekla na varno pred lovom.

Posledice teh manipulacij lovstva z divjadjo so:

- visoke gostote naseljenosti in koncentracije divjadi, na drugi strani pa tudi prazna lovišča in zato: huda škoda od divjadi na eni in nizek donos od lova na drugi strani,
- nenaravno prostorsko in časovno vedenje divjadi,
- odsotnost velikih plenilcev, zlasti volka in risa.

Zakupniki majhnih lovišč ne trpijo velikih plenilcev, ker jim znižujejo uspešnost lova. Ker so največkrat sami, nimajo nadzorstva solovcev, pogostejše kršijo zakonske predpise. Velikopotezni, učinkoviti načini lova, so v majhnih loviščih komaj izvedljivi.

Posledica majhnih lovišč so mnogi negativni pojavi:

- lovske naprave (visoke preže in čakališča) v velikem številu, še zlasti v bližini lovskih mej;
- predimenzionirana krmišča, ki krize v gozdu ne odpravljajo, ampak jo izzovejo;
- dolge lovne dobe in nočni lov, s posledico, da postaja divjad vse bolj plašna;
- upadanje lovske kulture in ugleda lova in lovcev.

Na začetku mojih premišljevanj sem postavil tri cilje, h katerim naj bi stremelo lovstvo:

- uravnoteženje gozdnega okolja in divjadi,
- doprinos k varovanju narave,
- sprejemljivost za široko javnost.

Po prepričanju mnogih lovcev in gozdarjev je zakupni sistem lova, ki je uveljavljen v Nemčiji, pri izpolnjevanju naštetih ciljev popolnoma odpovedal.

Zaradi tega začenja vse več zemljiških lastnikov (predvsem lastnikov gozdov) samih upravljati z lovišči.

Problem zakupništva vidijo v:

- predolgi navezanosti na določenega zakupnika,
- premajhnem interesu (zakupnika) za gozd,
- odtujenosti zakupnika kraju.

Pred preobratom smo v nekdanji DDR poznali drugačen, boljši lovski sistem (lovske družine iz krajevnih lovcev), podoben kot ga ima Južna Tirolska. Južnotirolski

sistem v splošnem velja za najboljšega v Evropi. Toda v Nemčiji so takoj po preobratu tudi v novih zveznih deželah na vzходу uveljavili zahodni zvezni lovski zakon.

Prepričan sem, da bi bilo za divjad, gozdove in varstvo narave veliko bolje, če bi prevzeli lovski sistem nekdanje DDR – novih zveznih dežel. Ta je čisto podoben sistemu, ki ga še imate v vaši državi – z lovskimi družinami iz pretežno krajevnih lovcev na veliki površini. Mnogi razgledani lovci vam to zavidajo. Zato temeljito premislite vsako spremembo.

**** Opomba prevajalca:** To kar avtor omenja kot značilnosti revirnega sistema lova, namreč, da je prosto živeča divjad brez lastnika, pravica to divjad loviti pa, da izhaja iz lastnine zemljišča, niso značilnosti revirnega, ampak tako imenovanega **dominalnega sistema lova** (iz lat. dominus – gospod, gospodar). Ker je zemljiška lastnina površinsko vedno določena in omejena, je dominantna ureditev lovstva res lahko vedno samo revirna. V Evropi pa je znani tudi tako imenovani **regalni sistem lova** (iz lat. rex – kralj, vladar), pri katerem divjad ali pravica do lova ali oboje, pripada vladarju, oziroma državi. V tem sistemu pa je poleg **revirnega sistema**, ki daje osebi, ki lovi, pravico loviti divjad samo na določeni točno omejeni površini lovišča ali revirja, možen tudi tako imenovani **licenčni sistem lova**, pri katerem lovec proti odškodnini dobi od državne upravne oblasti dovolilnico ali licenco, ki mu dovoljuje loviti določeno vrsto ali več vrst divjadi na vsej površini neke pokrajine ali kar cele države.

Revirni sistem je torej samo prostorska ureditev lovstva, ki nič ne pove, od kod izhaja pravica lova in čigava je divjad. Tudi v Sloveniji imamo revirni sistem lova, čeprav pravica lova ne izhaja iz zemljiške posesti in divjad ni brez lastnika, ampak lasti države. Tudi v Švici pripada pravica lova izključno kantonu – ki je država. Ne glede na to je v delu kantonov uveljavljen revirni sistem lova, ker kantoni pod določenimi pogoji odstopajo lovcem upravljanje z divjadjo na določenih površinah lovišč. V drugem delu kantonov pa velja licenčni sistem lova ali kot mu pravijo v Švici "Patentjagd", pri katerem lovec pridobi od kantona dovolilnico za odstrel določene vrste divjadi, ki jo potem lahko lovi na vsej površini kantona. Nekatere države npr. Italija in Francija imajo po nekaterih pokrajinah uveljavljen celo dominantni, po drugih pa regalni sistem v različnih specifičnih oblikah. Skratka v Evropi veljajo po državah ali celo po pokrajinah iste države vsi naštetli sistemi v številnih različicah, ki so posledica zgodovinskega razvoja in lovskih tradicij teh dežel. Ker se evropska skupnost dobro zaveda, na kakšno nasprotovanje bi našel vsak poskus poenotenja lovskih sistemov, se je glede ureditve lovstva odločila za načelo subsidiarnosti. Z drugimi besedami to pomeni, naj vsaka država ureja sistem lovstva tako, kot to najbolje ustreza njenim zgodovinskim in lovskim izročilom. Zato še zdaj ni res, kot to zadnje čase nekateri razglashajo, da je v Evropi možna samo takšna ureditev lova, pri kateri lovska pravica izhaja iz zemljiške posesti.

iz nemščine prevedel:
Anton Simonič